

Sygn. akt VII P 248/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Piotr Pawlak
Protokolant:	St. sekr. sąd. Ewa Zimniak-Strusińska

po rozpoznaniu w dniu 29 sierpnia 2019 r. w Bydgoszczy na rozprawie

sprawy z powództwa B. Z.

przeciwko (...) w B.

o odprawę pieniężną

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 18.894 zł (osiemnaście tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt cztery złote) tytułem odprawy pieniężnej;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.700 zł (dwa tysiące złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

SSR Piotr Pawlak

Sygn. akt VII P 248/19

UZASADNIENIE

Powódka B. Z. wniosła pozew przeciwko (...) w B. domagając się zasądzenia kwoty 18.894 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty tytułem odprawy pieniężnej.

W uzasadnieniu powódka podała, iż od 1 stycznia 2009 r. wiązał ją z pozwanym stosunek pracy na podstawie mianowania, zawarty na czas określony, jako nauczyciel konsultant w wymiarze pełnego etatu. Powódka skorzystała z możliwości, jakie przewidywał art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, przejścia na emeryturę nauczycielską w grudniu 2008 r. Ponadto powódka wskazała, że poprzedni stosunek pracy zawarty był również z pozwanym. Orzeczeniem lekarskim z dnia 28 listopada 2017 r. stwierdzono u powódki niezdolność do pracy w charakterze nauczyciela, co skutkowało ostatecznie rozwiązaniem stosunku pracy z dniem 30 listopada 2017 r., a jako podstawę wskazano art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela. Powódka podała, iż wystąpiła do pracodawcy o wypłatę stosownej odprawy wraz z rozwiązaniem stosunku pracy, jednakże pracodawca świadczenia nie spełnił powołując się na rozbieżności i niewyjaśnienie określonej kwestii w literaturze i doktrynie prawniczej.

W odpowiedzi na pozew pracodawca, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że w okresie od 1 września 1998 r. do 22 grudnia 2008 r. powódka była zatrudniona na stanowisku nauczyciela konsultanta – kierownika Pracowni (...). Stosunek pracy został rozwiązany na wniosek pracownika na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela w związku z przejściem powódki na emeryturę. Pozwany wskazał, iż powódce wypłacono odprawę emerytalną w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia zgodnie z art. 87 ust. 2 Karty Nauczyciela. Następnie pismem z dnia 29 grudnia 2008 r. B. Z. zwróciła się do Dyrektora (...) w B. z wnioskiem o przyjęcie jej do pracy z dniem 1 stycznia 2009 r. w pełnym wymiarze czasu pracy w charakterze nauczyciela konsultanta. Wówczas w dniu 29 grudnia 2008 r. strony podpisały umowę na czas nieokreślony. Umowa została rozwiązana na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela w związku z orzeczeniem lekarskim z dnia 28 listopada 2017 r. stwierdzającym niezdolność pracownika do wykonywania dotychczasowej pracy i doręczonym pracodawcy w dniu 28 listopada 2017 r. Rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z dniem 30 listopada 2017 r. Zdaniem pozwanego odprawa emerytalna dla każdego nauczyciela przysługująca także osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolnością do pracy, poprzez powołanie w art. 87 ust. 1 Karty Nauczyciela przepisu art. 28 została skonsumowana przez przysługującą nauczycielowi mianowanemu maksymalnie sześciomiesięczną odprawę przewidzianą w tym ostatnim przepisie. Przy tym pozwany podkreślił, iż w przypadku powódki doszło do sytuacji odwrotnej, w której najpierw otrzymała ona odprawę emerytalną przysługującą na podstawie art. 87 Karty Nauczyciela, a następnie domagała się wypłacenia odprawy przewidzianej w art. 28 Karty Nauczyciela, jednakże w drodze analogii należało w tej sytuacji odmówić powódce wypłaty odprawy pieniężnej w związku z rozwiązaniem stosunku pracy ze względu na niezdolność do pracy, gdyż otrzymała już odprawę w 2008 r. z powodu przejścia pracownika na emeryturę.

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka B. Z., nauczyciel dyplomowany, w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego rozwiązała w dniu 22 grudnia 2008 r. stosunek pracy z (...) w B.. Otrzymała wówczas odprawę emerytalną w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia. Dnia 29 grudnia 2008 r. powódka wystosowała pismo do Dyrektora (...) w B. z prośbą o przyjęcie jej z dniem 1 stycznia 2009 r. do pracy w pełnym wymiarze czasu w charakterze nauczyciela konsultanta w Pracowni (...). Prośba została zaakceptowana i tego samego dnia strony podpisały umowę o pracę na czas nieokreślony, na podstawie której powódka została zatrudniona na stanowisku nauczyciela konsultanta – kierownika Pracowni (...), a od dnia 1 kwietnia 2014 r. na stanowisku nauczyciela konsultanta w pracowni dydaktyki, doradztwa i innowacyjnej edukacji w pełnym wymiarze czasu pracy. W zakres czynności powódki wchodziło m. in. współuczestniczenie w realizacji zadań pracowni, planowanie pracy w cyklu miesięcznym i rocznym zgodnie z rozporządzeniem w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli, organizowanie i kierowanie doskonaleniem zawodowym nauczycieli, współpraca z różnymi podmiotami działającymi na rzecz edukacji, opracowywanie, opiniowanie i upowszechnianie materiałów metodycznych dla nauczycieli matematyki i fizyki, udział w różnych formach doskonalenia zawodowego zgodnie z potrzebami placówki.

Okoliczności bezsporne, nadto dowód: pismo powódki z 21.11.2008 r., pismo (...) z 10.12.2008 r., pismo dyrektora (...) z 10.12.2008 r. przyznające odprawę emerytalną, pismo z 29.12.2008 r., umowa o pracę z 29.12.2008 r., zakres czynności nauczyciela konsultanta – akta osobowe powódki

W 2015 r. powódka zaczęła odczuwać problemy z głosem i zwróciła się do lekarza foniatri, który stwierdził podejrzenie choroby zawodowej. Decyzją z dnia 20 listopada 2017 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w B. stwierdził u B. Z. przewlekłą chorobę narządu głosu spowodowaną nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat, pod postacią niedowładu mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głowni i trwałą dysfonią. Następnie w orzeczeniu lekarskim z dnia 28 listopada 2017 r. stwierdzono u powódki utratę zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy. Na tej podstawie pozwany pismem z dnia 28 listopada 2017 r. rozwiązał z powódką stosunek pracy na podstawie mianowania.

Okoliczności bezsporne, nadto dowód: decyzja nr (...). (...).P.29.2017 – k. 28-29, orzeczenie lekarskie nr (...) – k. 30, rozwiązanie stosunku pracy z 28.11.2017 r. – k. 4, przesłuchanie powódki (e-protokół (...):11:43-00:18:21) – k. 44

Pismem z dnia 13 lutego 2018 r. powódka zwróciła się do pozwanego z prośbą o wypłatę odprawy w wysokości 18.894 zł, motywując swój wniosek art. 28 Karty Nauczyciela, gdyż łączący strony stosunek pracy na podstawie mianowania ustał w następstwie orzeczenia o niezdolności do wykonywania dotychczasowej pracy.

W odpowiedzi na pismo powódki Dyrektor (...) w B. odmówił wypłaty odprawy, gdyż nie znalazł podstaw prawnych do jej wypłacenia.

Dowód: pismo powódki z 13.02.2018 r. – k. 7, pismo pozwanego z 19.02.2018 r. – k. 8

Wynagrodzenie zasadnicze powódki B. Z. ostatnio pobierane w czasie trwania stosunku pracy wynosiło 3.149,00 zł.

Dowód: niesporne, pozew k. 2, oświadczenie pełnomocnika pozwanej k. 42 czas: 00:05:35

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo było zasadne i zasługiwało na uwzględnienie.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz aktach osobowych powódki, których prawdziwości i wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron, a także na podstawie przesłuchania stron, ograniczonego na zasadzie art. 302 k.p.c. do przesłuchania powódki, które w ocenie Sądu było jasne, logiczne, spójne oraz korelowało z pozostałym zebrany materiał dowodowy. Podkreślenia wymaga, iż stan faktyczny w niniejszej sprawie był w zasadniczych kwestiach bezsporny, a rozstrzygnięcia wymagała kwestia prawna, czy w istniejącym stanie rzeczy powódce przysługiwała odprawa z tytułu rozwiązania stosunku pracy w związku z orzeczeniem przez lekarza niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, w sytuacji gdy powódka prawo do odprawy emerytalnej nabyła wcześniej na innej podstawie prawnej. Bezspornym pozostawało, iż powódka, jako nauczyciel dyplomowany, w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 30 listopada 2017 r. była zatrudniona w (...) w B. na podstawie mianowania. Nie budził także sporu fakt, iż z dniem 30 listopada 2017 r. umowa o pracę została rozwiązana z powodu orzeczonej niezdolności do pracy.

Przechodząc do rozważań prawnych należy podnieść, iż art. 23 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn. ze zm. Dz. U. z 2017 r. poz. 2203, dalej: Karta Nauczyciela) stanowi o tym, że stosunek pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania ulega rozwiązaniu w razie orzeczenia przez lekarza przeprowadzającego badanie okresowe lub kontrolne o niezdolności nauczyciela do wykonywania dotychczasowej pracy. W przypadku rozwiązania stosunku pracy z w/w przyczyny na podstawie art. 28 ust.1 tej ustawy nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania przysądza się odprawę pieniężną w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego ostatnio pobieranego w czasie trwania stosunku pracy - za każdy pełny rok pracy na stanowisku nauczyciela, nieprzekraczającą jednak sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Art. 87 ust. 1 Karty Nauczyciela stanowi natomiast, że nauczycielowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, jeżeli nie uzyskał z tego tytułu odprawy przewidzianej w art. 28, przysądza się odprawę w wysokości dwumiesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy.

Z kolei w ust. 2 powołanego przepisu stanowi, iż nauczycielowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, który przepracował w szkole co najmniej 20 lat, przysądza się odprawę w wysokości trzymiesięcznego

wynagrodzenia ostatnio pobieranego w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy. W razie zbiegu prawa do odprawy wymienionej w ust 1 i 2 przysługuje jedna odprawa – korzystniejsza (ust. 4).

W orzecznictwie przyjmuje się, że w celu skutecznego nabycia przez pracownika prawa do odprawy emerytalnej lub rentowej nie jest konieczne rozwiązanie z nim stosunku pracy z powodu przejścia na emeryturę lub rentę (z powodu uzyskania uprawnień do pobierania świadczeń emerytalnych lub rentowych), ani nie jest konieczne, aby przejście na emeryturę lub rentę nastąpiło równocześnie z rozwiązaniem z tego powodu stosunku pracy. Przepisy szczególne przewidujące prawo do tego rodzaju odpraw pieniężnych nie zawierają zastrzeżenia dotyczącego jednego określonego sposobu rozumienia związku między ustaniem stosunku pracy a przejściem na emeryturę lub rentę warunkującego prawo do odprawy, w szczególności przepisy te nie przewidują możliwości pozbawienia prawa do tego świadczenia tylko z tego powodu, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z innej przyczyny (na przykład z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, w tym zmian organizacyjnych powodujących ograniczenie zatrudnienia), jeżeli po ustaniu stosunku pracy z tej przyczyny pracownik przeszedł na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ spełniał warunki uprawniające do emerytury lub renty. Związek ustania stosunku pracy z przejściem na emeryturę lub rentę - o jakim stanowi art. 87 ust. 1 Karty Nauczyciela (podobnie jak art. 92¹ k.p.) - nie musi być przyczynowo-skutkowy, może być tylko funkcjonalny albo czasowy. Prawo do pieniężnej odprawy emerytalnej lub rentowej należy do płacowych uprawnień pracowniczych, których można pozbawić pracownika wyłącznie w razie wystąpienia normatywnie określonej przeszkody (przesłanki negatywnej) jego nabycia; może nią być na przykład zakaz ponownego nabycia tego prawa przez pracownika, który wcześniej otrzymał odprawę z tego samego tytułu (art. 92¹ k.p.), a w przypadku nauczyciela mianowanego - otrzymanie przez niego odprawy przewidzianej w art. 28 Karty Nauczyciela (art. 87 ust. 1 tej ustawy). Inaczej mówiąc, dla uzyskania prawa do odprawy emerytalnej lub rentowej decydujące znaczenie ma fakt przejścia na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy połączony z definitywnym ustaniem stosunku pracy, czyli utrata pracowniczego statusu prawnego na rzecz statusu wyłącznie emeryta lub rencisty (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2000 r., I PKN 700/99, OSNAPiUS 2001 nr 15, poz. 486).

W wyroku z dnia 7 lutego 2005 r. (I PZP 4/05, OSNP 2006 nr 11-12, poz. 169) Sąd Najwyższy przyjął, że nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania, z którym rozwiązano stosunek pracy w związku z jego niezdolnością do dotychczasowej pracy i który z tego tytułu otrzymał odprawę pieniężną na podstawie art. 28 ust. 1 Karty Nauczyciela, nie przysługuje odprawa na podstawie art. 87 tej ustawy, jeżeli nauczyciel przechodzi następnie na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy. Z uchwały tej wynika, że nauczyciel mianowany może domagać się odprawy albo na podstawie art. 28 ust. 1 w zw. z art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela, albo na podstawie art. 87 ust. 1 tej ustawy. Jednakże sama już strona pozwana wskazała, iż w przedmiotowym stanie faktycznym sytuacja kształtuje się w odmienny sposób. Powódka wpięrow otrzymała w 2008 r. odprawę emerytalną w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, a następnie z powodu orzeczonej niezdolności do pracy domagała się odprawy w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z powyższej innej przyczyny.

Warto również podnieść, że przepis art. 92¹ k.p. udaremnia ponowne nabycie prawa do odprawy z tego samego tytułu, a w przedmiotowej sprawie występuje uprawnienie do nabycia odprawy z różnych tytułów. Odnośnie wspomnianej kwestii Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lipca 2001 r. (I PKN 565/00, OSNP 2003 nr 10, poz. 251) wyraził pogląd, że nabycie przez nauczyciela mianowanego prawa do odprawy emerytalnej nie wyłącza uzyskania przez niego odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn organizacyjnych leżących po stronie szkoły (art. 87 oraz 20 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela). Należy mieć tu na uwadze, że oba rodzaje odpraw z art. 20 ust. 2 i art. 87 Karty Nauczyciela są niezależnymi od siebie świadczeniami, przysługującymi w razie spełnienia odmiennego typu warunków, a brak jest przepisów przewidujących zaliczenie jednego świadczenia na poczet drugiego. Jeżeli pracownik spełnia warunki do uzyskania dwóch różnych świadczeń, to nabywa do nich prawo, chyba że przepis szczególnie stanowi inaczej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyraźna jest konsekwencja takiego stanowiska, albowiem w wyroku z dnia 2 października 2008 r. (I PK 54/08, Legalis nr 483422) Sąd Najwyższy wskazał, iż „nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania, z którym rozwiązano stosunek pracy na podstawie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, przechodzącemu na emeryturę lub rentę przysługują dwie odprawy: jedna na podstawie art. 20 ust. 2

Karty Nauczyciela w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia za pracę, druga na podstawie art. 87 ust. 1 lub ust. 2 w wysokości dwu- lub trzymiesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia, gdyż Karta Nauczyciela nie zawiera przepisu wyłączającego prawo do jednej z tych odpraw.”

W istocie Sąd Najwyższy przychylił się do zastosowania wykładni językowej przepisów, które regulują kwestie związane ze zbiegiem prawa do odprawy wynikającej z różnych tytułów prawnych. Wobec tego nieuprawnione jest zdaniem Sądu stosowanie przez stronę pozwaną analogii, a w konsekwencji braku prawa do odprawy przewidzianej w art. 28 Karty Nauczyciela z tego tylko powodu, że art. 87 tej ustawy wskazuje na brak uprawnienia do odprawy emerytalnej w sytuacji uprawnienia do odprawy nauczyciela, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyny określonej w art. 23 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela. Tym bardziej, że art. 28 ust. 1 (czy jak w sprawach rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy art. 20 ust 1), ani żaden inny przepis Karty Nauczyciela nie zawierają w swoim brzmieniu wyraźnego odesłania zakazującego przyznania odprawy w razie zbiegu tych tytułów z odprawą wskazaną w art. 87 tej ustawy.

Reasumując powódka miała zatem prawo do otrzymania najpierw odprawy emerytalnej wskazanej po przejściu z dniem 22 grudnia 2008 r. na emeryturę, a następnie uzyskania odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z powodu orzeczonej niezdolności do pracy.

Wobec tego Sąd na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela w zw. z art. 321 k.p.c. zasądził w punkcie 1 wyroku kwotę 18.894 zł tytułem odprawy pieniężnej przyjmując za podstawę obliczenia niesporną kwotę wynagrodzenia zasadniczego powódki ostatnio pobieranego w czasie trwania stosunku pracy wskazaną w pozwie tj. 3.149,00 zł ($6 \times 3.149 = 18.894$ zł).

O odsetkach Sąd orzekł na mocy art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, mając na względzie żądanie pozwu w tym zakresie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Pozwany przegrał sprawę w całości, a w tej sytuacji, jako że powódka reprezentowana była przez radcę prawnego, pozwany zobowiązany został do zapłaty wynagrodzenia tegoż pełnomocnika w wysokości określonej w odrębnych przepisach tj. w § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) i zasądził łączną kwotę 2.700 zł.

O nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono w punkcie 3 wyroku na podstawie art. 97 i 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t.: Dz. U. z 2016 r., poz. 623 ze zm.). Obie strony procesu były z mocy prawa zwolnione od ponoszenia kosztów sądowych (art. 94 i art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy), a zatem w tej sytuacji brak jest podstaw do obciążania którejkolwiek ze stron tymi kosztami, które musiał w związku z tym ponieść Skarb Państwa (por. uchwałę SN z dnia 8 stycznia 2008 r., II PZP 8/07, OSNP 2008/11-12/154).

SSR Piotr Pawlak